

GAURKO DEMOKRAZIA

Baten baiño sarriagotan gogoratzen naz, ainbaten irakurrita oiñarrizko esaerakaz: "Menperatzailtasunaren ostean DEMOKRAZIA euri-lez agertzen da".

Zergaitik izango da?

Itaun oneri erantzuna emoteko, ikusi daigun, beti danak zer gertatu zan edestiari ikus-labur bat eginda.

Edestia, lau zatitan bananduko dogu: Kromaño, Erromatar eta Godo'en denhora; Eleiza eta Errege'en denbora; Borroka naguzien denhora: eta Gaurko DEMOKRAZIA'ren denborak.

KROMAÑON DENBORA:

Berezitasunaren denhora izan zan antza !. Aldebatetik: bizitzaren babeserako alkar-ekintzan, itzak eraikitzen ekandua eta sinismenaren kare balzagaz, ezerezetik izkuntzaren gaztelu ederra eraikitzeko ulermena babestu naian..... naiko Ian izango zalako. Eta bestetik: ikas-bide orretatik, sendia'ren ugaritasunagaz. ordezko ekintza ugaritasunaren neurrian goratzen joan zalako.

Bizi orretan, senidetasun mailla, gizeli, erro edo leñuen baitan agertu zan. Sorreratlk, ekintzaren ordezkaritzan orretako eratan gorpuztu zalako. Berezitasunaren Nortasunak sendotuta, aide batetik. Bestetik, Ludi onen berezitasunezko legeak, ez eutsoelako emoten beste aukerarik.

Orduko denborak, ez ziran izango guztiz loratsuak, giza-jaleak be izaten ziralako. Balekite, gure zimino denborak urhil egon ziralako izatea eta aberetasunezko ekintza aitzu barik euki. Baiña Ludi onen gizartea benetan konturatuko zala Nortasunezko Berezitasunean oiñarrituta egon zala Mundu au, eta ondo ikasi ebalako, gaur ametsgarri gara lenagoko JAINKOA eta LEGE ZAARRAKAZ.

Gizarte arteko erkidetasunean, bikaintasunezko mailara eldu ziralako'? Ez dakigu ori ziurtasunez, baiña asi gara jakiten Europako Mendebal guztia Euskalduna zala (KROMANON) demokrazia aundi baten, eta nai leiñu askotan bananduta egon arren Euskal izana, izkuntza, ekanduak eta sinismen bakarra euki ehelako, berez, eta berezitasunean batzangotuta agertu ziran, denbora auek baiño askoz aberatzaigoak izan bear ziranak, gaurko egunetan guk orduko LEGE ZAARRAREN ekanduagaitik ainbesteko gogotasuna eukiteko.

Ortik agertzen da Mundu onen gizartearentzat denhora guztiak bardiñak dirala, daukazan LEGE'ak bardiñak diralako beti. Guk bizitzako epe labur baten, LEGE orren agindu garbiakaz ekanduta jokatu daigun ordezkaritzako ekintza baten, nai-ta gure gogoetan oldoztu arrigarriko gauzak egiten gagozela, leenengoena guztiz aitzuta eukinda "BAKOTZARI BERE".

Zertarako?

BERAK bakarrik daki.

ERROMATARRAK:

Arro agertu ziran oneik sasi-jainkotasunaren ameskerian, gudaren antolamendu aundiagaz. Europa'ko gesaltze ostean erri aundiak izan zirenak eta sortu ziran barriak, danak menparatzeko naian.

Ararte Europa'ren gizartea, ulermen aundiaz danon babeserako eroan eben berezitasunezko antolamendua elburu lez batzangotzeko, guztiz apurtu eban, ikaragarriko naazpiltasuna eginda errien izkuntzetan eta giza'ren ekanduzko gogapenetan.

Ortik aur'era Europa onetan gaur arte, asko izan dira sasi-jainkotasunaren ametsak euki dabezanak, eta eten bako kate baten antzera, baktzaren porrot'en ostean, besteak era ezbardin baten artu dabela agindu-gurearen amets gaizto ori, euren zerbitzurako.

Noraiño izango ete da ameskeri orren indarra ta itsutasuna, gaurko egunean Ludi onetan dakigunagaz, Mundu'ko irugarren borroka nagusian sartuta egoteko, berezitasuna mendekatzeko naian. Gaiñera, gaur, Europa'tik Ameriketara joan ziranak babestuta, Mundu onen sasi-jainko barriak deitzen diranak, ango berezien artean ikaragarriko triskantzak eginda ta gero.

Baiña berezitasuna BERE eta BETIKOA dalako, ezin da beren aurka egin, ikaragarriko muturrekoa artu barik bealdera jauzita. Eta alan gertatu da baktzaren ameskeri usteltasunean; gizartean ainbeste oiñaze eta nekaldi aundiak danetan sortuz. Eta Amerikar oneik be, lortu eben ekanduzko bizkarrean egotea, irurogeiko amarkadatik aldaz bera asi zirenak, gaur abiadura ori aundiagoa artzen dabizela.

GODOAK:

Oneik be, erromataren erdua artuta, agindu gura eben Europa guztian, bananduta egon ziran Ostrgodo'en eta Bisigodo'en bitartez, baiña areik baiño arazo geiago aurkitu eben, erriak, Euskaldunen antzera, gudako antolamenduaz asi ziralako apaintzen euren babeserako. Konwan artu barik, Mauritarren eraso gelditzeko ez zirala izan gai.

Baiña Erromatarren eta Godoen arteko ekintzatik, gertakizun bi artu bear doguz, oso garrantzi aundikoak direnak eta asken baten gogapen bat dana, aurrera begira menperatzaileari indarra emoteko. Leenengoena: Erromatarren kaisar-jaun Konstantinok, Kristautasunaren talde bateri emon eutson KATOLIKO'tasunaren itzekin indarra, Arriano'ak bastartuta, Jainkoa'ren ordezko eta egian bakarrak zirala esanez, 325'an, beren aginpidean batu eban Nizea'ko Eleiz batzar nagusian.

Godo'ak he, eredu ori artuta hurutakizun ona izan balitz bezala alan egin eben, Leobigildo'k beren seme Rekaredo'ri aginduta. Onek 589'an Eleiz batzar nagusia

ERRIGINTZA

batu eban bere agindupean (gaurko egunetan Aznar'ek egin dauana gotzaiña'kin), eta ortik aurrera datoz zoritxarreko Toledo'ko Eleiz-Batzar nagusiak (concilios de Toledo), demokrazia'ri ainbeste kalte egiten dautsoenak.

Gauza bi oneik kontuan euki bear doguz geroko irakurgaietan, jakiteko nundik agertzen jakozan arazorik aundienak gaurko eta betikoa izan bear zan DEMOKRAZIA'ri.

ELEIZA ETA ERREGE DENBORA:

Katolikotasunaren Eleiza, Konstantino'k Eleiza'ren batzar nagusia batu eban 325'etik aurrera dator, eta ia beragaz batera inkisizioa eraiki eben, eurengandik kanpo ibiltzen zana zigortzeko, euren eritziz JAINKOA'ren ordezekoak eta beragaz egian bakarrak ziralako.

Amaika'garren gizaldian (1.095-1.099) eta II Urbano Aita Santu'ren buruz leenengo kruzada antolatu eben, gudaren bitartez Mauritarren eskuetatik lur-santuak esku-ratzeko.

Tresna bi oneikaz, Eleiza eta jaurkintza'ko jauntxuek, ikaragarritzko triskantzak eta lapurketak egin ebezan euren jauntxutasunagaz guda-indarraren bitartez Europa zabalean. Eta olan iraun eben Eleiza, 1.820'an Inkisizioa indar gabetu-arte.

Denbora guzti oneik, danak izan dira berezitasunaren aurkakoak, Eleizak latīnegaz beste izkuntz guztiak desagertu edo menpean eukitea gura izan daualako, eta erregeak batera gizarte guztia euren kontrolpean euki, daukiezan ameskeriak iraun dagie.

ERREGEAK:

Jauntxo oneik, leiñu edo erriak eraikita izendatu ebezan danon babeserako, beti!, askatasun guztia eukinda jauntxo bategaz edo besteagaz joateko iñungo arazo barik.

Antolamendu orretan, jauntxoak ez eben euki iñungo eskubiderik, babeseko alkartean ziran leiñu edo errien legeak eraikiteko, bera ez zalako iñor leiñu eta errien antolamentuetan sartzeko. Baten-bat burrukalarri agertzen bazan, danon artean emondako gudaloztearen idarragaz, a, bakeratzeko baiño.

Gure Napar erregeak be, katolikotasunezko sare ortan asieratik jausita egon ziran latīnen bitartetik, eta Europa'ko erregetza guztian ezkontz-aidetuta egon ziran lez, esan leike gure malda beerakoa bertan asi zala.

Begitu bestela gure III Santxo Aundiak egin ebana Euskalerrri osoa here semeen artean lau zatitan bananduta, Euskal-legearen aurkakoa zana. Eta ainbat adibideakaz argiratu leikena.

Gaur egunean erregeen irudia desagertuta dago, baiña "ESTADOS DE DERECHO" en izenpean batera agertzen dira. gudaren espatak berezitasunaren buru gaiñetan ezarrita Eliza'ren bedeinkapenagaz (or bestela TOLEDO'ko KONTZILIOAK). Espaina'ko Gotzaiñak Euskalerrria, Kataluña eta Galizia'ko Nortasun bereziaren aurka, Munduko gizatasunezko erri artetan, izugarritzko genozidioak egiten. Erromatarren ametsa gaur be bizi-bizi daualako, orduan artu ziran erabagiarekin.

EDESTIA'REN ONDORENA:

Edestian begituta ikusten dogu, eleizak eta erregetzak beti danik asmo onak euki dabezala, jaiotzatik danak eroaten dogulako JAINKOA'ren berezitasunezko legeak askatasunerako oiñarrituta, baiña iraspeneko izatean sekula ez dabela indarra euki sasi-jabetasunak daukan erakartze zirikitutasunengandik alde-egiteko. Beti euki dabezelako batzutariko legeak oiñarrituta Sasi-jaunkeritan bizitzeko, eta ez diralako izan gauza edo gai lege orreik aldatzeko, batzuen naikeriagaitik, edestiko gauza guztiak indarkeriaren eta zigorraren bidez egin diralako, ainbat bildur, negar, goibelaldi, neke, lotsa, izu-ikara, sasi-jainkoaren zigorragez eta espataren keiñuaz.

GAURKO DEMOKRAZIA:

Gaur, Mundu onen gizartean, izugarritzko leer-gaillu baten gaiñean gagoz ezarrita, laterri-eskubideen oparotasunean bizi diranak, euren eskuetan indar guztia eukinda edestian zear lez, ez diralako gai, orren zirikitutasunen bidetik gogoak aldatzeko, danon ardurak eurak eroanda, beste gizarte guztia arima-gabeko utsaltasunean itzita eta txirotasunera bideratuta, aide batetik.

Bestetik, arima bizkor eta ausartak diranak, gudaren bidez gura dabelako ordezkartzaren oreka lortu. Eta ori eziñezkoa da, besteak indar guztia daukielako, eta betiko lez, ez dautsielako ardura aundirik emoten gizarteari beste muturreko aundiaz jota, eurak gure daben lekuan eukiteko. Orain arte be, daukien indarragaz eta arau-bidez eurak nai daben xautzailetasunezko bidean kokatzen gaituelako.

Baiña gaur egunean ez dira lenagoko denborak, gaurko argibidearen billakuntzak oso azkarragoak diralako eta jakintzaren aldetik ulermen aundikoak. Indar oneik dira gaur erabili bear doguzanak, benetako indarra or dagolako. Tresneriak ez dauka indarrik norberak erabili ezik, eta lotsa danok oiñarrituta daukagu, orregaitik danok eldu gara BEREN berezitasunak muga egiten dauskun lekurarte, geienak asi garalako konturatzen Mundu onetara arduradunak izateko jaijo garala.

Or ! dago indarra, eurak baiño askoz geiago garalako, eta gure ardurak betetan badoguz Munduko gizartea orduan izango da gai gaurko gogapena 180°tan itzultzeko, Ludi onen oreka lortu daigun.

Orko bidetik joateko, Euskalerrriak iñork baiño gogoe-tako tresneri ohea dauka askatasunari bultz egiteko, Euskal genetika askatasunean oiñarrituta dagoelako, eta ziur nago Euskalerrriak lortuko dabezala EUSKADI'ren ametsak benetan eta lotsagizunezko ardura aundiagaz jokatzen ba-dogu.

"DEMOKRAZIA" "BAKOTZARI BEREN ARDURA EMOTEA DA ZALANTZARIK GAB", eta Mundua, arlo orretan, gaur ankaz-gora dago.

ATUTXA'tar PAUL

ZORNOTZAN 2.003'an ILBELTZA'ren 5'ean